

Alfredo Bryce Echenique
La esposa del Rey de las Curvas
ANAGRAMA

La ficció o la vida Bryce Echenique critica en un dels seus contes la figura del funcionari a la universitat

Funcionari, prepara't

ADA CASTELLS

No és un bon moment per a la universitat pública: les retallades, les incomptables mobilitzacions empenyadores, la falta de mitjans, els canvis inesperats... Les bones notícies són un bé escàs. Però, si hem de fer cas de la dita que diu que "al mal temps, bona cara" –tasca cada cop més quimèrica–, una manera ideal de fer-ho és llegint el conte d'Alfredo Bryce Echenique *La funcionaria lingüista*, aplegat a l'excel·lent recull *La esposa del Rey de las Curvas*.

Un retrat punyent

En un monòleg sincer, directe i despietat, el narrador ens explica la seva relació amb una exesposa de nas *boxeadito* i, fins i tot, *noqueadito*, de natges havaneres i veu suau, una veu que mai no va tenir res a dir. En el retrat punyent, l'escriptor no es limita a descriure'ns el físic, naturalment, sinó que es recrea en la vida laboral de la seva ex: tot un desastre fet de mandra, molta barra i enveja. Ella és funcionària lingüista, i tot i que sobre el primer dels dos termes l'exmarit no en tingui cap dubte, sobre el segon sí que manté seriosos interrogants. Més que res, perquè la fantàstica Raquel Quiñones Salcedo va guanyar una oposició gràcies a catedràtics amics per ocupar la plaça de professora en un petit Departament de Filologia Espanyola de la Universitat d'Educació a Distància, i es va convertir, des d'aleshores, en una funcionària inamovible i, val a dir, monolingüe, que no va

obrir ni un llibre sobre lingüística en sa vida o, com a mínim, en els deu anys de relació amb aquest narrador escaldat.

L'exmarit dolgut no s'està de res i recorda cada episodi viscut amb la funcionària lingüista: des d'un divertit atac histèric quan a l'aeroport de Nova York topen amb tot de soldats de la guerra del Golf que aterren triomfals fumant marihuana, fins a les crisis de gelosia provocades per les postals d'una jove, bella i gens noquejada porto-riquenya que té el cor robat a l'exmarit. La desventurada Raquel sembla que reuneix tots els defectes d'una persona frustrada: és venjativa, bruixa, críticaire i reparteix infelicitat a l'escamada víctima, que es delecta en la venjança a través d'una descripció cada cop més malcarada.

Amb el punyal ben esmolat, Echenique va retratant els aspectes més abjectes de la docència universitària, més que res perquè és la feina de la Raquel. Tenim un cap de departament paternalista a qui tothom fa la pilota, veiem les gelosies entre col·legues que acaben com el rosari de l'Aurora, assistim a una escandalosa falta de preparació de les classes. Vaja, tot un ventall de vicis que els professors d'universitat poden llegir si –toquem fusta– encara els queda humor per fer-ho.

Si més no, una cosa queda ben clara un cop llegit el conte: un dels pitjors tràngols que et poden passar a la vida no és pas ser funcionària lingüista, sinó ex de l'Alfredo Bryce Echenique. |

Pancartes anunciant les protestes del passat mes de maig a la UAB

GEMMA MIRALDA

Testimonis L'excel·lent vida de vint monges surt publicada junt amb un assaig sobre com l'Església ha contribuït a crear un ideal femení a Occident

Sota l'ombra

Laia de Ahumada
Monjas / Monges
Pròleg de Carme Riera
en l'edició castellana

FRAGMENTA
298/ 288 PÀGINES
19,50 EUROS

Michela Murgia
Y la Iglesia inventó a la mujer
Traducció de Teresa Clavel Lledó

SALAMANDRA
192 PÀGINES
15 EUROS

CARINA FARRERAS

Llegint el llibre *Monges* sobre el testimoni de vint dones religioses intel·ligents i cultes, de vides excepcionals, resulta sagnant recordar la visita del papa Benet XVI a Barcelona per consagrar la Sagrada Família com a basílica en què les úniques dones que van aparèixer en tota la pompa de la benedicció van ser les monges que netejaven l'altar. Ni tan sols les abadeses (com Montserrat Viñas, entrevistada en aquest llibre) van ser convidades a l'acte.

De la invisibilitat de la dona dins de l'Església tracten dos bons llibres acabats de publicar: aquest esmentat, que és la traducció castellana de *Monges* (2008), de la filòloga Laia de Ahumada (Barcelona, 1957); i *Y la Iglesia inventó a la mujer*, de la italiana Michela Murgia (Cabres, 1972), entre assaig i testimoni, i en la llista de més venuts del seu país.

Tot i que les publicacions parteixen de posicions diferents i les autores podrien no compartir els mateixos judicis de valor, hi ha clares sintonies i no és aliè el fet que totes dues escriptores siguin catòliques, seglars i anhelin més llibertat, consideració i protagonisme per a la dona en la vida pública.

Amb ulls contemporanis, Murgia –autora de la novel·la *La acabadora*– revisita la imatge de la dona a través dels testimonis de l'Església (la Bíblia, els Evangelis, encíclics, oracions, santificacions...) i

amb una prosa brillant explica com aquesta imatge ha calat com a ideal en l'imaginari col·lectiu. Destaquen la figura d'Eva, culpable del pecat original, i la de Maria de Natzaret, mare i verge, abnegada, discreta, assistent... Les dues imatges han pesat –i continuen pesant– com a lloses en les dones de carn i ossos a què Murgia dedica aquest llibre. També el dedica als homes, tant els que volen estimar les dones maques i callades com a "los que querrian amarnos por cómo somos y no por como todos dicen que deberíamos ser. Este libro lo he escrito también para ellos, consciente de que de esta historia falsa no sale nadie si no nos

Les vint entrevistades són dones intel·ligents, cultes i brillants que trenquen els tòpics sobre les monges

decidimos a salir juntos".

La reivindicació *feminista* de Laia de Ahumada (autora de set llibres més) és també poderosa. Rescata de l'ombra vint dones que van adoptar al seu dia un camí radical, seguir un desig profund, ser monges. Amb summa senzillesa parlen de com van sentir una crida interior –una experiència existencial– que va donar sentit a les seves vides. Amb el seu testimoni trenquen els tòpics que té la major part

D'esquerra a dreta,
Rosa M. Piquer,
Maria Lluïsa
Cortés, Laia de
Ahumada, Pepa
Vignau, Rosa M.
Prat, Rosa M.
Barber, Montserrat
Viñas i Mireia
Galobart
FRAGMENTA

Javier Gomá Lanzón
Todo a mil

GALAXIA
GUTENBERG
76 PÀGINES
16,50 EUROS

de la població sobre les monges. S'expressen amb una franquesa i profunditat inusitades i totes les històries resulten tan magnètiques que bé podrien convertir-se en guions de cinema.

Potser la més coneguda sigui la doctora en Medicina i benedictina Teresa Forcades que va denunciar les pràctiques dels laboratoris en el tema de la grip A. O pot ser que algun lector reconegui la simpàtica teresiana Vicky Molins, religiosa que viu al Raval atenent toxicòmans, presos i famílies necessitades, i que és autora de 40 llibres. O potser la il·lustrada Teresa Losada, doctora en filologia semítica. Però no per poc conegudes són menys rellevants la resta: mestres zen, abadesses, ermitanes, contemplatives, estudioses, educadores, psicòlogues... d'ordes diferents. I és just no deixar ni un sol nom fora: Berta Meneses, Carme Sardà, Catalina Terrats, Eulàlia Bofill, Griselda Cos, Lucía Caram, M. Lluïsa Cortès, Mireia Galobart, Montserrat Domingo, Montserrat Viñas, Pepa Vignau, Pilar Sauquet, Rosa M. Barber, Rosa M. Piquer i Rosa Prat. Commou el testimoni de Mariàngels Segalés, vedruna que va decidir abandonar la seva comunitat per viure al carrer i dormir entre cartrons. I mou la consciència Roser Garriga, del col·lectiu de dones a l'Església. Totes són lluitadores, i un pou de saviesa i erudició.

Però, per damunt de tot, sorprèn la plenitud de vida que transmeten. Com, amb les seves exigents renunciacions, amb els seus vots de *pobresa*, *obediència* i *castedat*, poden portar una vida tan plena i que sembla tan feliç? L'escriptora Carme Riera, autora del pròleg en la versió castellana, reconeix sentir certa enveja d'aquesta plenitud. I és que aquest és un llibre sorprenent, emocionant i revelador des de molts punts de vista. |

El filòsof bilbaí
Javier Gomá
EMILIA GUTIÉRREZ

Microassajos Gomá, un dels pensadors espanyols actuals més influents, recull en textos breus les seves interpretacions múltiples de la realitat

Retorn a la vida privada

ESTEBAN HERNÁNDEZ

Com que la nostra relació amb la realitat sol estar mitjançada per enormes quantitats d'informació dispersa, un compendi d'articles periodístics rarament resulta estimulants, ja que contribueix a augmentar aquest munt de dades i interpretacions. Per sort, el llibre de Javier Gomá s'allunya d'aquest problema, amb una mirada que ens permet contemplar amb precisió tot el conjunt. *Todo a mil* és l'obra d'un autor que posseeix un corpus de pensament ben definit gràcies al qual pot enfrontar-se a múltiples aspectes de la realitat, sense esdevenir un simple contenidor d'arguments disseminats.

En el centre d'aquest pensament ens trobem amb l'acceptació de la finitud. I no perquè Gomá (autor d'obres com *Imitació y expe-*

riencia, Ejemplaridad pública o Ingenuidad aprendida) vulgui subratllar que la nostra vida té un termini marcat, sinó perquè utilitza aquest concepte com a metàfora de la necessària renúncia als absoluts que la nostra societat propugna. Men-

Són les persones concretes, no les normes i grans paraules, les que exerceixen influència

tre les velles lectures psicològiques explicaven la vida anímica com el resultat del combat entre la natural tendència instintiva cap al plaer i la necessitat de sublimar-lo i de convertir-lo en socialment productiu, Gomá prefereix entendre

la personalitat adequada com aquella que sap refrenar aquests impulsos tan humans que aspiren a la puresa, a la totalitat i a l'absència de límits.

L'altra gran idea que reflecteix *Todo a mil* és el seu retorn al terreny personal. Davant la insistència de les democràcies recents a regular extensament les interrelacions del públic, el filòsof nascut a Bilbao acudeix a la vida privada no com a refugi agradable davant aquesta exigent vida exterior, sinó com a espai de rellevància comuna. La seva noció d'exemplaritat prové d'aquest terreny, en tant que les qualitats encarnades per una persona concreta serien les que acaben per generar veritable influència en l'àmbit comunitari, i no les normes o les grans paraules.

Aquesta inversió entronca amb una tendència pròpia de la nostra època, com és la del retorn al subjecte i a les tecnologies del jo. Ja no estem en aquell món del passat que volia *fabricar* el tipus de personalitats que li eren necessàries, sinó en un altre de més complex que ha de *produir* éssers actius, capaços d'escollir l'element correcte en escenaris difícils, i que sàpiguen governar-se sense deixar-se portar per aquestes promeses de totalitat que freqüentment emeten la política o el mercat.

Des d'aquest paraigua conceptual s'enfronta amb èxit a qüestions tan dispars com el geni, la novetat, les xafarderies, l'etnocentrisme occidental o el mite. I sempre amb la sensació que moltes de les nocions que manipula aquest gestor cultural (es guanya la vida com a director de la Fundació Juan March) són reformulacions, adaptades a un context complex i contradictori, d'idees il·lustrades que ens eren conegudes.

Ja no vivim en una societat restrictiva que prova de dirigir els nostres comportaments mitjançant la coerció, sinó en comunitats que circulen entre la normativització i l'anomia, la promesa última de les quals és que podem aconseguir tot el que vulguem. En aquestes circumstàncies resulta indispensable articular conceptes que ens deixin clar que les lloances a l'alliberament només ens són útils si en mitiguem els excessos. Cal tenir present que tot i que l'afany d'individuació ens va portar a la conquesta dels drets humans, insistir-hi ens condueix cap a societats trenca-des; o que en entorns tan igualitaris com el nostre l'autoritat ha de continuar existint, encara que sigui per la via de la conducta exemplar i no de la imposició.

Explica Gomá en la introducció del seu llibre que les estacions en rotació mai no són idèntiques per a l'home, i que aquests assajos desitgen ser un encreuament entre rotació i camí. Ho són, i ho és també el seu pensament, que es mou entre el que ens determina i el que aconseguim engegar com a propi. |